

**Рішення
спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії**

Спеціалізована вчена рада Київського національного університету імені Тараса Шевченка МОН України прийняла рішення про присудження **Шиковцю Сергію Олександровичу** ступеня доктора філософії з галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки на підставі прилюдного захисту дисертації **«Вплив етнолінгвістичної ідентичності на рівень психологічного благополуччя особистості»**, за спеціальністю 053 Психологія

«22» червня 2023 року.

Шиковець Сергій Олександрович, 1994 року народження, громадянин України.

Освіта вища: закінчив у 2018 році факультет психології Київського національного університету імені Тараса Шевченка за спеціальністю «Психологія».

У вересні 2022 року закінчив аспірантуру факультету психології Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

З жовтня 2021 року по теперішній час працює на посаді асистента кафедри загальної психології Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Дисертацію виконано на кафедрі експериментальної та прикладної психології факультету психології Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Науковий керівник – Данилюк Іван Васильович, доктор психологічних наук, професор, декан факультету психології Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Здобувач має 11 наукових публікацій за темою дисертації, із них 5 статей, опублікованих у наукових фахових виданнях України, з яких 3 статті опубліковані у наукових фахових виданнях України, які включені до міжнародних наукометричних баз, а також 6 тез доповідей на наукових конференціях:

1. Данилюк І.В., Шиковець С.О. Проблема впливу етнолінгвістичної ідентичності на психологічне благополуччя та здоров'я особистості. Актуальні проблеми психології: Збірник наукових праць Інституту психології імені

Г.С.Костюка НАПН України. Том VI: Психологія обдарованості. – Випуск 15. – Київ-Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2019. С. 25-32.

2. Данилюк І., Шиковець С. Психологічні особливості використання мови україномовними та російськомовними українськими мігрантами в Польщі. Вісник Київського Національного Університету імені Тараса Шевченка. Психологія. 2019. Випуск 1 (10). С. 32-36.

3. Шиковець С. О. Стереотипи та упередження у польському суспільстві щодо етнолінгвістичної ідентичності. Наукові перспективи: журнал. 2022. № 3 (21). Київ, 2022. С. 199-207.

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради:

Коваленко Алла Борисівна, доктор психологічних наук, професор, завідувачка кафедри соціальної психології факультету психології Київського національного університету імені Тараса Шевченка.
Оцінка позитивна без зауважень.

Гришук Елісо Юріївна, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної психології факультету психології Київського національного університету імені Тараса Шевченка.
Оцінка позитивна із зауваженнями:

1. Із наведеного у розділі 2 опису етапів емпіричного дослідження неясним залишається принцип добору методик для дослідження компонентів психологічного благополуччя, зокрема емоційно-афективного.

2. У дисертаційній роботі недостатня увага приділена виявленню та узагальненню спільних тенденцій впливу етнолінгвістичної ідентичності на психологічне благополуччя респондентів незалежно від їхньої належності до етномовних груп.

3. Текст дисертації містить окремі помилки, огріхи стилістичного та мовленнєвого характеру.

Рогаль Ніна Іванівна, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної психології факультету психології Київського національного університету імені Тараса Шевченка.
Оцінка позитивна із зауваженнями:

1. Наукову новизну доречно було б уточнити з орієнтацією на більшу конкретизацію та чіткість авторських новаторських рішень та результатів, які описані в роботі.

2. У дисертації недостатньо приділена увага загальноприйнятим правилам оформлення тексту та отриманих результатів. Зокрема, відсутня єдина форма представлення ініціалів науковців: зустрічається вживання ініціалів імені та по батькові перед прізвищем, лише імені та прізвища і лише

прізвища. Також у розділі 2 під час опису факторного аналізу послідовно наводяться: таблиця – пояснювальна дисперсія факторного аналізу та рисунок – графік розсіпу факторів, без опису між ними. Разом із тим доцільно подавати один варіант, тим паче ці дані наводяться і у додатках роботи.

3. У третьому розділі представлено змістове наповнення тренінгового групового заняття із українськими іммігрантами «Етнонаціональна ідентичність і я», яке містить опис вправ, зазначення мети та таймінгу їхнього виконання, який варто було б перемістити у додатки. Оскільки це перевантажує змістову частину розділу.

Балахтар Валентина Вікторівна, доктор психологічних наук, професор, професор кафедри педагогіки та психології професійної освіти факультету лінгвістики та соціальних комунікацій Національного авіаційного університету.

Оцінка позитивна із зауваженнями:

1. Потребує обґрунтування позиція автора, який на рівні теоретичного аналізу літератури акцентує увагу на доцільності комплексного підходу до дослідження благополуччя (M.W. Gallagher, Sh.Lopez і K. J.Preacher), оскільки, на думку автора, інші підходи не повністю розкривають досліджуваний феномен. Натомість на етапі емпіричного дослідження він звертається до підходу К. Ріфф, охоплюючи лише 2 компоненти психологічного благополуччя.

2. Автор вказує, «що фактори, які, швидше за все, опосередковують зв'язок між суб'єктивним досвідом етнолінгвістичної ідентичності та психологічним благополуччям, також можуть відрізнятися серед іммігрантів та груп меншин у різних країнах. Що, у свою чергу, актуалізує пошук способів захисту ідентичності груп меншин». Автор зазначає, що «це має не стільки відношення до імміграції, скільки до пригноблених груп» (с. 3-4). Не зрозумілим є, кого саме автор має на увазі під «пригнобленою групою». Крім того, визнаючи актуальність і доцільність дослідження на теренах Польщі, разом з тим, для більш ґрунтовної перевірки істинності вищевказаної гіпотези варто було б зіставити отримані результати з даними аналогічних груп на теренах України.

3. У другому розділі автор дисертації зазначає, що отримана регресійна модель впливу на активізацію ПТСР (посттравматичний стресовий розлад) факторів етнолінгвістичної ідентичності, що обумовлена двома факторами, які спричиняють найбільший вплив (с.144). Зокрема, фактор емоційно-афективного ставлення до етнічної мови, який спричинений і свідчить про випадки дискримінації, уникнення вжитку етнічної мови, низький рівень володіння мовою більшістю тобто «на прояви ПТСР впливає не стільки наявність випадків дискримінації щодо вжитку етнічної мови, скільки відсутність чіткої внутрішньої позиції щодо сили етнічної мови». Бажано було б прояснити, чим саме спричинений такий стан речей.

4. Визнаючи певні напрацювання з проблематики дисертації у працях російських авторів, разом з тим, ураховуючи складні реалії сьогодення, варто було б утриматися від їх наведення у тексті дисертації, тим більше, що принципово, для висновків й узагальнень автора зазначені праці не відіграють вирішального значення.

Сердюк Людмила Захарівна, доктор психологічних наук, професор, завідувачка лабораторією психології особистості імені П. Р. Чамати Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України.

Оцінка позитивна із зауваженнями:

1. У першому розділі дисертації автором здійснено ґрунтовний теоретичний аналіз досліджуваної проблеми, на основі якого визначена модель психологічного благополуччя особистості, що містить такі компоненти: мотиваційно-потребнісний, інтрарефлексивний, інтеррефлексивний, емоційно-афективний та життєдайний. Ця модель є достатньо деталізованою, в ній визначено об'активні та внутрішньоособистісні чинники психологічного благополуччя.

Хоча автор зазначає, що при плануванні емпіричного дослідження опирається на неї частково, а більше на класичну модель К.Ріфф, на наш погляд, деякі внутрішньоособистісні чинники все ж треба було врахувати. Зокрема, самоприйняття, контроль над обставинами, позитивні стосунки з іншими, наявність сенсоутворювальних цілей, часова перспектива, які, до речі, визначає і К. Ріфф.

2. В продовження першого зауваження. Для доведення впливу етнолінгвістичної ідентичності на психологічне благополуччя особистості, вважаємо, що доцільно було вибірку досліджуваних диференціювати за рівнями психологічного благополуччя. Автор це завдання виконує іншим шляхом, визначаючи предиктори окремих компонентів психологічного благополуччя. Для нас залишається питання: чи буде інтеграція предикторів окремих компонентів чинниками (факторами впливу) загального рівня психологічного благополуччя особистості ?

3. У третьому розділі дисертації автор зазначає, що загальнонауковою основою і теоретико-методологічною стратегією дослідження обрано системно-синергетичний та інформаційний підходи, що сприятиме визначенню постановки проблеми, генеральних і локальних цілей, ідентифікації протиріч тощо. Хотілось би почути більш детально думку автора щодо результатів втілення цих ідей, зокрема, виявлення синергетичних ефектів та при розробці програми забезпечення психологічного благополуччя шляхом збереження та розвитку етнолінгвістичної ідентичності.

4. У дослідженні дисертантом опрацьована достатньо широка джерельна база. Проаналізовано 296 джерел, із яких 218 іноземною мовою. Висловлюю побажання обходитися у майбутньому без використання російськомовних джерел. Тим більше, що аналіз змісту цього актуального і якісно виконаного

дисертаційного дослідження, свідчить про те, що роботи М. Аргайла, С. Духновського, М. Лепешинського, П. Фесенка, Р. Шаміонова і, особливо, В. Мерліна не суттєвого впливу на світогляд автора.

Результати відкритого голосування:

«За» - 5 членів ради;

«Проти» - немає;

«Утримались» - немає.

СПЕЦІАЛІЗОВАНА ВЧЕНА РАДА КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА УХВАЛИЛА:

1. Дисертація Шиковця Сергія Олександровича на тему: «Вплив етнолінгвістичної ідентичності на рівень психологічного благополуччя особистості», що подана на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 053 Психологія є завершеним самостійним науковим дослідженням і відповідає вимогам «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)» затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261; «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

2. Присудити Шиковцю Сергію Олександровичу ступінь доктора філософії з галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 053 Психологія.

3. Рішення разової спеціалізованої вченої ради затвердити і передати до Науково – дослідної частини Університету.

4. Науково - дослідній частині підготувати Наказ про видачу Шиковцю Сергію Олександровичу диплома доктора філософії та додатка до нього європейського зразка.

На підставі результатів відкритого голосування та прийнятого рішення спеціалізована вчена рада Київського національного університету імені Тараса Шевченка присуджує Шиковцю Сергію Олександровичу ступінь доктора філософії з галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 053 Психологія.

**Голова спеціалізованої
вченої ради
доктор психологічних наук, професор**

Алла КОВАЛЕНКО

Підпис
вченої ради
наказу
23

